

הכל תלוי בקשר!

Category: כי תשא, שמות

בעיצומו של 'חטא העגל' מבקש משה "הראני נא את כבודך", ובתגובה אלוקים מראה לו את קשר התפילין. זהו הקשר העצמי של יהודי עם ה', וכאשר הקשר חזק, וההתקשרות למשה איתנה ^[1] אי אפשר ליפול לעולם.

חיים טופול

כדי להיות יהודי בארצות-הברית צריך לעשות שלשה דברים: בר מצוה, להשתתף בליל הסדר ולראות את 'כנר על הגג'^[2]

מתברר שזה נכון גם בקשר לדור הצעיר שנקרא דור ה-Z. אתמול בקשתי מחתני הרב לוי רייצ'יק ש' שהוא שליח בקמפוס של אוהיו יוניברסיטי, שיעשה סקר בקבוצות הוואטסאפ של הסטודנטים שהוא נמצא איתם בקשר כמה מהם ראו את ההצגה או את הסרט. להפתעתו רובם ענו שהם ראו את זה.

כולם מכירים מתוך ההצגה את השיר 'טראדישען ^[3] מסורת'. המסורת היא אכן סוד קיומו של העם היהודי. גם הדרך בה אנו מבינים ומפרשים את התורה היא איך שקבלנו ב'מסורת'. הכול תלוי במסורת.

השבוע נפטר השחקן חיים טופול שגילם את 'טוביה החולב' ב'כנר על הגג'. בזכות התפקיד הזה הוא התפרסם בכל העולם. בהזדמנות מסוימת טופול סיפר שהוא עשה חמש מאות 'חזרות' הצגות לפני שהוא שיחק את ההצגה בסרט, ועם הסרט הזה הוא קישר יהודים רבים ליהדות!

מה שפחות ידוע פה בארה"ב זה שהוא גם היה השחקן הראשי בסרט 'סאלח שבת'. זהו סרט סאטירי על קשיי הקליטה של יהודי עדות המזרח שעלו לארץ בשנות החמישים, ויחסם המתנשא של ילידי הארץ אליהם. כל זה דרך דמותו של סאלח שבת, עולה חדש שהגיע לישראל עם משפחתו ומשוכן במעברה עניה, שם הוא הופך למנהיג הקהילה.

חיים טופול שיחק את סאלח שבת, בהצלחה מרובה. המעניין הוא שטופול שהיה אשכנזי בן להורים שעלו מפולין לפני המלחמה (שמשפחתם נספתה בשואה) הצליח להיכנס לנעליו של אדם שהגיע מצפון אפריקה, שהזהות והתרבות שלו שונים לגמרי ממה שהוא הכיר.

'טוביה החולב' זוהי הקיצוניות האשכנזית ואילו 'סאלח שבת' זוהי הקיצוניות הספרדית. אלו שתי קצוות שעד היום יש ביניהם מתח בישראל, טופול הצליח להתחבר לשניהם ובמידה מסוימת לחבר אותם. (טופול עצמו זכה להיות ביחידות אצל הרבי בשנות השבעים)

הזדמנות נדירה

השבוע אנו קוראים בפרשת השבוע על חטא העגל. לדאבונו זה לא היה סרט אלא אירוע שקרה במציאות. ארבעים יום אחרי מתן תורה, בעוד משה רבנו נמצא על הר סיני וממתין לקבל את לוחות הברית מהקב"ה, עם ישראל יצר עגל מזהב ועבד אותו. וכמו תמיד מיד אחרי שהתחילה החגיגה, משה רבנו ירד מהר סיני ולוחות הברית בידיו, וכשראה במו עיניו את העגל ² שבר את הלוחות, ואחר כך כתש את העגל. ואז משה הודיע להם שהוא עולה חזרה להר סיני כדי לבקש מהקב"ה שימחל לעם ישראל.

בהמשך אנו קוראים כיצד משה נמצא על הר סיני עוד ארבעים יום נוספים ומבקש מחילה מהקב"ה לעם ישראל. הקב"ה נענה לבקשתו וסלח לעם ישראל, משה זיהה שהשעה היא 'עת רצון' וביקש עוד בקשה 'קטנה': "הראני נא את כבודך".

מה בדיוק משה רצה לראות ³ את זה נשאר למפרשים, אבל הקב"ה ענה לו (בלשון רש"י): "הגיעה השעה שתראה בכבודי" ⁴ לפי שאני רוצה וצריך ללמדך ⁵ סדר בקשת רחמים אף אם תכלה זכות אבות".

כשמה שמע לראשונה על חטא העגל בעודו על הר סיני הוא התפלל לקב"ה למען עם ישראל, ואמר: "זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדך" (תשא לביג), הוא ביקש מהקב"ה שימחל להם בזכות אבות העולם. הפעם הקב"ה לימד אותו שגם אם חלילה תכלה זכות אבות, שלא יתייאש מלהתפלל על עם ישראל. ורש"י ממשיך: "וכסדר זה שאתה רואה אותי מעוטף וקורא י"ג מדות, הוי מלמד את ישראל לעשות כן, ועל ידי שיזכירו לפני רחום וחנון יהיו נענין, כי רחמי לא כלים".

אנו מכירים מיום הכיפורים את תפילת י"ג מידות הרחמים שאנו שרים יחד פעם אחר פעם: "ה' ה' א-ל רחום וחנון" וגו'. התפילה הזאת מקורה בפרשתנו. אחרי הסיפור של חטא העגל הקב"ה בעצמו גילה את הסוד הזה למשה רבנו, שכל פעם שישראל יאמרו את התפילה הזאת הם יעוררו את רחמיו, והוא הבטיח לו "שאינן חוזרות ריקן" (לג, יט).

צריך קשר חזק

ואז הקב"ה המשיך: ובקשר לבקשתך "הראני נא את כבודך", התשובה היא: "וראית את אחורי ופני לא יראו". מה הקב"ה הראה לו? אומר רש"י: "הראהו קשר של תפילין" (לג, כג).

משה ביקש לראות את כבודו של הקב"ה, והקב"ה הראה לו את הקשר של תפילין של ראש. מה בעצם עומד מאחורי זה? מהו המסר שהקב"ה רצה להעביר למשה כשהראה דווקא את הקשר שנמצא מאחורי הראש, ולא את התפילין עצמם?

בכלל ישנם שני קשרים לתפילין, ישנו קשר של ראש וקשר של יד, וזוהי מלאכה לא פשוטה

לעשות את הקשרים האלו (הקשר של ראש עשוי כאות ד', והקשר של יד מסמל את האות י').
ביחד עם ה-ש' על התפילין של ראש הם יוצרים את השם: ש.ד.י, שזהו אחד משמותיו של
הקב"ה).

בנוסף לכך, הקב"ה גם הראה לו כיצד צריך להתפלל בעת צרה ☞ הוא הראה לו איך שהוא
מעוטף בטלית. דהיינו שהוא הראה לו שיהודי צריך להתפלל עטוף בטלית ותפילין.

הרבי מסביר בשיחה ששתי המצוות הללו, הטלית והתפילין, תפקידם להזכיר ליהודי על מצות ה'.
בשניהם אנו מוצאים עסק עם 'קשרים' ☞ ארבע הציציות של הטלית זה בעצם חוטים הקשורים
בכל מיני קשרים על גבי קשרים, והתפילין גם הם עם קשרים. מהו הרעיון שעומד מאחורי
הקשרים הללו?

כשיהודי חלילה מאבד את דרכו זה כי הוא איבד את הקשר שלו עם הקב"ה. כשמראים למשה
את הקשר של התפילין זה לסמן שהבעיה היא ב'קשר', הקשר נחלש, וכדי לחזק אותו צריך
לעשות קשר כפול, שזהו הרעיון של מצות התשובה. במקום שנגרמת חלישות מסוימת שם דווקא
צריך לחזק את הקשר.

הקב"ה הראה למשה שהשורש לכל הבעיות של היהודי זה 'הקשר', הקשר הוא זה שמחזיק את
התפילין על הראש. אם הקשר חזק הכול עובד. כשרואים שמתחילות בעיות רוחניות או גשמיות
מיד צריך לחזק את הקשר החיובי שיש ליהודי ליהדות, ואז כל הבעיות יעלמו מעצמם.

התקשרות לרבי

ויש לומר שיש כאן מסר נוסף. אילו בני ישראל היו קשורים למשה רבנו בלב ונפש, כמו כשהם
עמדו בקריעת ים סוף שאז התורה העידה עליהם "ויאמינו בה' ובמשה עבדו" (בשלח יד, לא), הם
לעולם לא היו מחפשים תחליף, והעגל לא היה בא לעולם, אלא שהיה חסר להם בהתקשרות.

אצל חסידים יש מושג שנקרא 'התקשרות', שבו החסיד מתקשר אל הרבי, והרבי מקשר אותו אל
הקב"ה, וככל שהחסיד יותר מקושר ומחובר לצדיק כך יהיה לו יותר קל להתקשר לקב"ה. לאדם
הרגיל יש את הישות העצמית שלו שמפרידה בינו לבין הקב"ה, כשמתחברים אל הרבי, שהוא כל
כולו דבק בהקב"ה זה עוזר להתקרב אל הקדושה.

כשחסיד מרגיש שהוא מתחיל לאבד את החיות הרוחנית שלו, הוא מיד יודע שעליו לחזק את
ההתקשרות שלו לרבי ואז הכול יהיה טוב. כיצד מתקשרים אל הרבי? זה על ידי שממלאים את
הוראותיו ובקשותיו.

הרבי אמר ש"מצות הדור" היא לקרב עוד יהודי ליהדות. כשכל אחד מאיתנו יחלוק מצוה עם
יהודי אחר: ייתן לו מזוזה במתנה, יזמין אותו לליל הסדר, יספר לו סיפור מהתורה וכדומה, על
ידי זה הוא מתקשר אל הרבי ואז הוא יהיה מקושר לקב"ה. "הראהו קשר של תפילין"

(מיוסד על לקו"ש חכ"א עמ' 232 ואילך, פרשת תשא תשל"ה עמ' 371).